

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ

Ηλιόλουστο, ανοιξιάτικο πρωινό! Απαλά, σαν καλοδεχούμενο χάδι εραστή, έρχεται να με χαϊδέψει ο μπάτης, που από το γαλάζιο Αιγαίο φυσάει κουβαλώντας στ' ανάλαφρα φτερά του την αιγαιοπελαγίτικη αλμύρα. Αναπνέω βαθιά, αχόρταγα... Τα κατακάθια της μνήμης μου, όπου αποναρκωμένη λαγιάζει μια άλλη εποχή, νιώθουν το αιθέριο άγγιγμα κι αποδιώχνουν τη νάρκη τους. Τι παράξενο συναίσθημα! Μεθυστικά αρώματα του τότε, γλυκοί ήχοι, γραφικά τοπία που σημάδεψαν τα παιδικά μου χρόνια πριν τον ξεριζωμό της μετανάστευσης, όλα συνωμοτούν για να ζωντανέψουν με τον πειστικότερο τρόπο, τι έχασα και τι μου λείπει...

Μάης ήτανε τότε, του 1960. Μάης είναι και τώρα, αλλά του 1979. Σαν αστραπή περνούν από το μυαλό μου Όμηρος, Καβάφης, Οδύσσεια, Ιθάκη... Κι εγώ ρίχνω άγκυρα στο δικό μου λιμάνι και πατώ ξανά πάτριά γη. Ιθάκη, Ρόδος, Ελλάδα! Όλα είναι ένα - και όλα πατρίδα!

Δέκα εννέα ολόκληρα χρόνια ποθούσα την ημέρα της Επιστροφής· και να που ήρθε! Είναι τόσο γλυκιά η επάνοδος, αλλά και φορτισμένη με τόσο συντριπτικά συναισθήματα!

Το ταξί αγκομαχάει στην προσπάθειά του ν' ανέβει τις κορδέλες που με φέρνουν στο αγαπημένο μου χωριό. Όλα μοιάζουν με όνειρο. Πώς πέρασαν τα χρόνια και δεν το κατάλαβα! Κάθε φορά που με έπνιγε η νοσταλγία, έφερνα στο νου μου τη στιγμή του γυρισμού και η καρδιά μου αναγάλλιαζε. Μα σήμερα η αναγάλλια μου δεν περιγράφεται.

Το ταξί συνεχίζει την πορεία του. Κάθε στροφή αποκαλύπτει ένα καινούργιο, θεσπέσιο σκηνικό, ακόμα κι ένα αχανή αιφνιδιασμό. Η φύση φορά τα γιορτινά της. Κατακόκκινες σαν πυρκαγιά παπαρούνες παραδίδονται ολόψυχα στο λίκνισμα που τους προσφέρει η χαδιάρικη πνοή του πρωινού αέρα. Λιθόστρωτα μονοπάτια στολισμένα με ανθισμένες ασπαρτιές, φουντωτές λυγαριές και φανταχτερές πικροδάφνες χάνονται πίσω από τις γέρικες βελανιδιές. Ο νερόμυλος, αν και εγκαταλειμμένος, ακόμα πνέει την αύρα της παλιάς του δόξας, και τα ορμητικά ρυάκια, άθιχτα από τις τεχνολογικές εξελίξεις, κελαηδούν και χοροπηδούν γύρω απ' τα θεμέλια του. Τα κρυστάλλινα νερά τους λαμπυρίζουν από τις χρυσές ηλιαχτίδες που ξεφεύγουν μέσα από την πυκνή βλάστηση των πεύκων. Κάτασπρα ξωκλήσια δεσπόζουν στις μακρινές κορυφές σχεδιάζοντας ένα φαντασμαγορικό φιλοτέχνημα με φόντο τον γαλάζιο ουρανό του Αιγαίου.

Να και το σταυροδρόμι με τα αιωνόβια πλατάνια που, μόλις με αντικρίζουν, με κλωσορίζουν με το γλυκύτερό τους χαμόγελο. Σ' αυτό το σημείο κάτι μου λέει ότι φτάσαμε στα σύνορα του χωριού. Νιώθω τη δροσιά του - την ανάσα του έλατου, τη μυρωδιά της μαντζουράνας, την ευωδία του θυμαριού και της αγριορίγανης.

Στην επόμενη στροφή κάτι υψώνεται μπροστά μου και με ξαφνιάζει. Δεν έχει σχέση με το παρελθόν μου, αλλά κι ούτε με το νησί όπως το θυμάμαι. Είναι μία αντίθεση στην αρμονία του περιβάλλοντος και την πρωτόγονη ομορφιά του. Ένα πελώριο, πολυτελέστατο ξενοδοχείο - μαρτυρία της εξέλιξης και της αλλαγής που έφερε στο νησί ο μαζικός τουρισμός.

Αρχίζω να αγχώνω! Άραγε πόσες παρόμοιες αλλαγές με περιμένουν; Θα έχει αλλάξει το χωριό; Θα με γνωρίσουν; Εγώ θα γνωρίσω κανένα; Η καρδιά μου παίζει στο στήθος μου νταούλι. Όχι! Δεν θέλω να έχει αλλάξει το χωριό. Το θέλω ακριβώς όπως ήτανε τότε που ήμουνα παιδί. Ανυπομονώ να καθίσω πάλι κάτω από τους τεράστιους πλατάνους, δίπλα στη βρύση με τα μαρμάρινα λιοντάρια που ξερνάνε κρυστάλλο, ν' ακούσω το νεράκι να κελαρύζει, να μυρίσω τις ανθισμένες πορτοκαλιές - νυφούλες στα άσπρα ντυμένες να στολίζουν την πράσινη κοιλάδα. Να δω τα γραφικά σπίτια τα καλοασπρισμένα, να φωλιάζουν στη βουνοπλαγιά, και το καμπαναριό να υψώνεται σαν προσευχή στον Θεό.

Η καρδιά μου πάλλει εντονότερα· πάει να σπάσει στ' αντίκρισμα της πινακίδας που γράφει:

«Καλώς ήρθατε στο χωριό Μαλώνα».

Απλώνω τα μπράτσα μου και αγκαλιάζω τα δυο μου παιδιά. Δυο ματάκια γαλανά σαν τον ουρανό με κοιτάζουν ανήσυχα, και μια φωνούλα, κάπως φοβισμένη, ρωτάει: «γιατί κλαις μανούλα;» παίρνω πιο σφιχτά στην αγκαλιά μου τον μικρό μου γιο, γεμίζω το προσωπάκι του με φιλία και ψιθυριστά αλλά και με πρωτόγνωρη ανακού-

←
φιση του εξομολογώ:

«Η μανούλα, μωρό μου, είναι πάλι χαρούμενη· γι' αυτό κλαίει!»

Νομίζω πως δεν κατάφερα να τον πείσω. Προφανώς, στην τρυφερή αυτή ηλικία τα δάκρια και η χαρά δεν έχουν σχέση.

Το ταξί μπαίνει στο χωριό. Όλα είναι όπως τα θυμάμαι. Σαν να μην έχει αλλάξει τίποτα. Σαν να σταμάτησε το ρολόι του χρόνου. Εικόνες παλιές και αγαπημένες πηδάνε από το χρονοντούλαπο και μου κρυφομιλάνε. Χρυσές κλωστές από παλιό κουβάρι τού τότε μου, ξετυλίγονται μπροστά μου φτιάχνοντας μια πολύχρωμη ταπετσαρία των παιδικών μου χρόνων. Το «Σήμερα» κρύβεται πίσω από τα πουπουλένια σύννεφα του «Χτες». Σύντομα όμως ενώνονται σε μια «Αρμονική Ραψωδία του Τώρα».

Τα σπίτια μοσχοβολούν ασβέστη και βασιλικό. Το ταπεινό καφεενεδάκι με τις ψάθινες καρέκλες και τα τραπεζάκια με την ξεθωριασμένη μπογιά, τα πλακόστρωτα καλντερίμια και τα σπουργίτια που παίζουν κρυφτό πίσω απ' τα φύλλα και τα κλαριά του γεροπλάτανου, πλέκουν τις πολύχρωμες ανταύγειες μιας αλλοτινής χαραυγής. Σαν παλιές φωτογραφίες αραδιάζονται μπροστά μου οι κήποι των κάτασπρων σπιτιών.

Ολάνθιστες οι τριανταφυλλίες, φρεσκοποτισμένες με τη δροσιά που κόμπους - κόμπους απλώνεται στα μισάνοιχτα ροδοπέταλά τους, κι αυτές καλωσορίζουν τον ερχομό μας. Οι πασχαλιές με τα μεγάλα μοβ τσαμπιά τους αναρριχώνται στους φράχτες για να τους χαρίσουν την απaráμιλλη γοητεία τους. Παντού ποικιλόχρωμα μπουμπούκια, δροσερά, αγνά σαν παιδιά, με κρυφοκοιτάζουν. Άσμα μου στέλνουν, ανοιξιάτικο, με γλυκόλογα που παινεύουν τη ζωή αποκαλώντας την ωραία, και γλυκιά ονομάζουν την επιστροφή στα παλιά. Οι βελόνες των πεύκων γαργαλεύουν τον αγέρα και, πέρα, μακριά, πάνω από τα σπίτια φαίνεται η θάλασσα ακύμαντη, γαλήνια.

Μαλώνα! Ένα κομμάτι Ελλάδα! Μια λατρεία!

Κοιτάζω γύρω μου σαν μαγεμένη. Στην ψυχή μου φουντώνουν συναισθήματα έντονα και ανεξήγητα, ενώ στην επόμενη στροφή μου κόβεται η ανάσα. Φρεσκοασπρισμένο όπως παλιά, με γιασεμιά σκαρφαλωμένα στις μαρμάρινες σκάλες, μού χαμογελά το πατρικό μου σπίτι. Επίγειος παράδεισος το γαλάζιο ξύλινο μπαλκόνι, που το στολίζουν κόκκινα γαρύφαλλα, πλατύφυλλοι βασιλικοί, λευκοί κρίνοι και σγουρόμαλλες μαντζουράνες. Τίποτε δεν έχει αλλάξει. Όλα αγνά και όμορφα σαν τότε.

Με της μνήμης τα μάτια βλέπω τη μάνα μου στο μπαλκόνι. Σαν νεράιδα προβάλλει πίσω από τους βασιλικούς και τις μαντζουράνες, στολίδια που κάθε μέρα τα πότιζε με της βρύσης μας το μάλαμα. Και πάντα τραγουδούσε ένα τραγούδι, που αναβλύζει αυθόρμητα από τα τρίςβαθα της δικής μου ψυχής. Το ζωντάνεψαν οι ζωηρές αναμνήσεις που η πάροδος του χρόνου δεν μπόρεσε να τις σβήσει, μα ούτε και η ξενιτιά:

Βασιλικέ και μαντζουράνα μου,
Πώς μου θυμίζετε τη μάνα μου,
Την μάνα την μοιροπλασμένη,
Να νείρεται και να προσμένει.

Σας κορφολόγαγε, σας ντάντευε,
Και το σκολεϊό μου κρυφαγνάντευε,
Προσμένοντάς με να γυρίσω
Στον κόρφο της, και να τρυγήσω.

Φευγαλέα η όμορφη αυτή εικόνα απ' τα παλιά. Μια φωνή που μοιάζει με γλυκό λυγμό φωνάζει το όνομά μου και με φέρνει στο παρόν. Λικνίζομαι στον ήχο της· γλυκό, παλιό νανούρισμά μου! Πόσες φορές με κοίμισες μες στην θερμή αγκαλιά της γιαγιάς! Και να την! Τρέχει δακρυσμένη, με μπράτσα απλωμένα σαν αετού φτερά. Δεν βλέπω τίποτα εκτός από τη λατρεμένη της μορφή· τη ζεστή αγκαλιά που κάποτε ήταν το γαλήνιο αραξοβόλι μου. Ένας λυγμός ξεφεύγει από το στήθος μου. Τρέχω και χώνομαι στην αγκαλιά της σαν το χελιδόνι που γυρίζει στην παλιά του φωλιά. Οδυσσέα! Πηνελόπη! Εγώ Γιαγιά! Ιθάκη, Μαλώνα, όλα μια σύνδεση. Και στο σύνολό τους, οι πολύτιμες στιγμές που ζει ο άνθρωπος σε όλους τους αιώνες!

Τσαμπίκα Κελακίου.